

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 23/10/2026 11:41
Sayı: E-120.07.03-1969267

Sayı : E-54045643-610-27131424

Konu : Soru Önergeleri (7/43451)

7/43451

GK 145

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 24.04.2026 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1843513 sayılı yazınız.

Adana Milletvekili Sayın Orhan SÜMER'e ait, İlgi'de kayıtlı yazı ekinde alınan 7/43451 esas nolu yazılı soru önergesine ilişkin Bakanlığımızın cevabi görüşü Ek'te sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

İbrahim YUMAKLI
Bakan

Ek: Cevabi Görüş (7/43451) (5 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 241C33F3-4813-46F3-8A14-880F017B3F5D

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/tarim-cbys>

Üniversiteler Mahallesi Dumlupınar Bulvarı No: 161 06800 Çankaya / ANKARA

Tel: (0312) 287 33 60

www.tarimorman.gov.tr Kep: tarimveormanbakanligi@hs01.kep.tr

KEP Adresi : tarimveormanbakanligi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Şevket KALANLAR

Mühendis

Telefon No: (312) 287 33 60

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

**ADANA MİLLETVEKİLİ SAYIN ORHAN SÜMER'E AİT 7/43451 ESAS
NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİNE DAİR CEVAPLAR**

Bakanlığımız, gıda arz güvenliğini sağlamak, üretim planlamasını güçlendirmek, üretimde yeterliliği artırmak ve sürdürülebilir bir tarımsal üretim yapısını tesis etmek amacıyla kapsamlı stratejiler ve tedbirler uygulamaktadır. Halkın tüketim alışkanlıklarındaki değişiklikler ve mevsimsel talep artışları göz önüne alınarak ihtiyaca yönelik arz planlamaları ve ürün bazlı senaryolar hazırlanmaktadır.

Bakanlığımızın da üyesi olduğu Ekonomi Koordinasyon Kurulu, Gıda ve Tarımsal Ürün Piyasaları İzleme ve Değerlendirme Komitesi ile bu Komite bünyesinde faaliyet gösteren ilgili alt komitelerin aracılığıyla piyasa regülasyonuna yönelik karar alma süreçleri etkin şekilde işletilmekte ve kurumlar arasında koordinasyon sağlanmaktadır. Alınan kararlar, sektörel dengeyi gözetken, üretici ve tüketiciyi koruyan bir anlayışla yürürlüğe konulmaktadır.

Ülkemizde gübre üretiminde kullanılan amonyak, doğalgaz, fosfat kayası ve fosforik asit gibi hammaddelerin yaklaşık %90'ı ithal edilmektedir. Gübre fiyatları, dünya gübre ve hammadde fiyatları ile döviz kuruna bağlı olarak serbest piyasa koşullarında belirlenmekte olup küresel emtia piyasalarındaki gelişmelere paralel olarak değişkenlik göstermektedir.

İsrail, Amerika Birleşik Devletleri ve İran savaşının başlaması nedeniyle gübre firmalarının gübre hammadde tedariklerini yapmalarını sağlayacak çalışmalar Bakanlığımızca ilk andan itibaren sektörle koordineli bir şekilde yürütülmüştür. Gübre firmalarının tarımsal üretimde ve sanayide kullanılacak gübre ve gübre hammadde stokları, üreticilerimizin bu mevsim itibarıyla ihtiyaç duyacağı seviyeye ulaştırılmıştır.

Güzlük ekilişler için üst gübre, yazlık ekilişler için ise taban gübresinin yoğun olarak kullanıldığı ilkbahar dönemi içerisinde gübre fiyat artışlarının kontrol edilmesi amacıyla alınan tedbirler aşağıda sıralanmaktadır;

- İlk etapta alternatif ülkelerden uygun fiyata üre gübresi temininde %6,5 olan gümrük vergisi kaldırılmıştır.
- Amonyum sülfat, kalsiyum amonyum nitrat, amonyum nitrat, diamonyum fosfat (DAP), 20.20.0 kompoze gübresi ve diğer kompoze gübrelerde %6,5 olan gümrük vergisi de tüm ülkeler için kaldırılmıştır.
- Gübre üretiminde hammadde olarak kullanılan kükürt ihracatına kısıtlama getirilmiştir.
- Ülkemizin ihracat kapasitesine sahip olduğu amonyum nitrat, kalsiyum amonyum nitrat ve amonyum sülfat gübrelerinin yanında antrepolarda bulunan üre gübresinin ihracatı durdurularak bu ürünlerin yurt içinde kullanılması için tedbirler alınmıştır.
- Kurulu yerli üretim kapasitemizi kullanmak ve daha uygun fiyatla gübreye ulaşılması amacıyla 2016 yılından itibaren kullanımı yasaklanan amonyum nitrat gübresinin tarımda kullanılmasına izin verilmiştir.

Gübre ve gübre hammaddelerinin alternatif ülkelerden temini amaçlı tedarikçi ülkelerin bir kısmı ile anlaşma sağlanmış olup diğer ülkelerde de girişimlerde bulunulmuştur.

Değişen ulusal ve uluslararası koşullara göre destekleme programlarında yapılacak düzenlemeler, destekleme programlarının esasları ve araçları, bunların bütçe ödenek ihtiyaçları 5488 sayılı Tarım Kanunu'nun amir hükümleri çerçevesinde belirlenmekte ve destekleme uygulamaları Bakanlığımız tarafından yürütülmektedir.

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Gübrede %18 olan KDV oranı 10 Şubat 2016 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan düzenleme ile kaldırılmıştır. 2017 yılında başlayan uygulama ile stratejik ürünlerde mazot maliyetinin %50’si karşılanmaya başlanmıştır.

Bakanlığımız tarafından üreticilere;

- Bitkisel üretim,
- Hayvansal üretim,
- Kırsal kalkınma,
- Su ürünleri üretimi ve
- Tarımsal araştırma ve geliştirme (Ar-Ge)

olmak üzere 5 ana başlık altında tarımsal destekler verilmektedir.

Tarım politikalarının amaçları, ilkeleri ve öncelikleri doğrultusunda tarım sektörüyle ilgili politikaların planlanmasına yönelik 5488 sayılı Tarım Kanunu’nun 7’nci maddesinde değişikliğe gidilmiştir. Bahse konu kanuni düzenlemeye istinaden “Tarımsal Üretimin Planlanması Hakkında Yönetmelik” yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yapılan düzenlemeyle ürünlerin arz ve talep miktarı dikkate alınarak tarım havzası veya işletme bazında ürün veya ürün gruplarının en uygun yerde üretilmesi sağlanacak, ilin ekolojisine uygun ve suyu merkeze alan bir anlayış çerçevesinde oluşturulacak bitkisel üretim deseninde stratejik ürünler önceliklendirilmektedir.

8859 sayılı 2025-2027 Yıllarında Yapılacak Bitkisel Üretime Yönelik Desteklemeler ile Diğer Bazı Tarımsal Desteklemelere İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararı kapsamında bitkisel üretimde yeni destekleme modeline ilişkin hususlar düzenlenmiştir.

Yeni destekleme modeliyle;

- Bitkisel üretim destekleri ilk defa 3 yıllık olarak ve üretim döneminden önce açıklanmıştır.
- Destek kalemlerinde sadeleştirmeye gidilerek, destekler daha yönlendirici, etkin ve öngörülebilir hâle getirilmiştir.
- Üretim planlaması kapsamındaki stratejik ürünlere ilave destek verilmektedir.
- Su kısıtı olan havzalarda münavebeye uygun üretime ilave destek sağlanmaktadır.
- Kamu araştırma enstitüleri ve üniversiteler tarafından veya bu kuruluşlarla ortaklaşa yurt içinde ıslah edilerek tecil edilen yağlık ayçiçeği tohumu ile üretim yapan üreticilerimiz destekleme kapsamına alınmıştır.
- Soya (Sertifikalı Tohum Kullanım Desteğine-STKD ilave olarak), patates (STKD'ye ilave olarak) ve mısırdaki ise hem kamu hem de özel sektör tarafından yurt içinde ıslah edilerek tescil edilmiş çeşitlerin yurt içinde üretilip sertifikalandırılmış tohumlarını kullanarak üretim yapan üreticilerimiz destekleme kapsamına alınmıştır.

Bitkisel üretimin desteklenmesi programıyla çiftçilere temel destek, planlı üretim desteği ve üretimi geliştirme destekleri verilmektedir.

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Temel destek ve planlı üretim desteği ile planlama kapsamındaki ürünlere belirlenen havzalarda ekim yapıldığı takdirde kullanılan mazotun tamamı, gübrenin ise yarısı nakdi olarak verilmektedir.

Yem bitkileri üretim planlaması kapsamına alınmış olup tüm havzalarda desteklenecektir. Süt havzası olarak belirlenen illerde yem bitkisi üreten çiftçilere ilave %50 planlı üretim desteği ödenmektedir. Diğer taraftan su kısıtının olduğu 11 ilin 52 ilçesinde ise planlama kapsamında az su tüketen arpa, buğday, yağlık ayçiçeği, aspir, fiğ, mercimek, nohut ve yem bezelyesi üreten çiftçilerimize gübre maliyetinin kalan %50'lik kısmı da yer altı su kısıtı desteği olarak verilmektedir. Böylece bu bölgelerde üretim planlamasına uygun ekim yapan üreticilerin mazot ve gübre maliyetinin %100'ü desteklenmektedir. Çiftçilerimize bitkisel üretim destekleri nakdi olarak ödenmektedir.

Verim ve kaliteyi artırmak için üretimi geliştirme destekleri kapsamında; sertifikalı tohum kullanım, sertifikalı/standart fidan kullanım, organik tarım, iyi tarım uygulamaları, katı organik-organomineral gübre destekleri verilmeye devam edilmektedir.

10394 sayılı 2025-2027 Yıllarında Yapılacak Bitkisel Üretime Yönelik Desteklemeler ile Diğer Bazı Tarımsal Desteklemelere İlişkin Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar 14.09.2025 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Karar ile 2026 yılı bitkisel üretim desteklerinde aşağıdaki düzenlemeler yapılmıştır.

- Kapalı ortam bitkisel üretime yönelik genç ve kadın çiftçilere ilave destek verilecektir.
- Mısır (dane) ürünün destekleme kategorisi 1. kategoriden 2. kategoriye yükseltilmiştir.
- Hayvancılıkta dane yem ihtiyacını karşılamak amacıyla fiğ, yulaf, çavdar ve tritikale ürünlerinde yeşil otun yanı sıra dane üretimi de destek kapsamına alınmıştır.
- Hububat üretiminde sertifikalı tohum kullanımının artırılması amacıyla 2025 üretim yılına göre 2026 üretim yılında destek katsayısı artırılarak 0,56 olarak belirlenmiştir.
- Soya üretimini teşvik amacıyla mevcut sertifikalı tohum desteğine ek, yurt içinde ıslah edilip tescil edilen ve yine yurt içinde üretilerek sertifikalandırılan tohumların kullanımı halinde ilave destek sağlanacaktır.
- Organik tarım desteğinde, 1. derece tarımsal amaçlı üretici örgütlerine üye çiftçilere, destek katsayısının %25'i oranında ilave destek verilecektir.
- Katı organik-organomineral desteğinde 0,21 olan katsayı, 0,32'ye çıkarılmıştır.
- Biyolojik/biyoteknik mücadele desteği birim fiyatları %21 artırılmıştır.

11781 sayılı 2025-2027 Yıllarında Yapılacak Bitkisel Üretime Yönelik Desteklemeler ile Diğer Bazı Tarımsal Desteklemelere İlişkin Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar 08.09.2026 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Karar ile bitkisel üretimde; 2026 üretim yılı için daha önce dekara 310 TL olarak belirlenen destek katsayı değeri 367 TL olarak güncellenmiştir. Böylece 2025 üretim yılında 244 TL olan bu değer yüzde 50,4 artırılmıştır.

Ayrıca 2027 yılı bitkisel üretim desteklerinde aşağıdaki düzenlemeler yapılmıştır.

- 2027 üretim yılı için destek katsayı değeri dekara 442 TL olarak belirlenmiştir.

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

- Mercimek ve nohut üretimini teşvik amacıyla belirlenen havzalarda ekim yapıldığı takdirde mevcut planlı üretim destek katsayısının %100'ü kadar ilave planlı üretim desteği ödenecektir.
- Sertifikalı tohum kullanım desteğinde fiğ, mercimek, nohut, soya, yer fıstığı, yem bezelyesi, yonca, çeltik ve fasulye (kuru) ürünlerinin destek katsayı değerleri yükseltilmiştir.
- Yağlık ayçiçeğinde kamu araştırma enstitüleri ve üniversiteler tarafından veya bu kuruluşlarla ortaklaşa ıslah edilen; mısır, soya (ilave) ve patatesten (ilave) yurt içinde ıslah edilen çeşitleri kullanarak üretim yapan üreticilerimiz sertifikalı tohum kullanım desteğinden yararlanmaktadır. Bu kapsamda 2027 üretim yılı için mısırın destek katsayı değeri 0,6 dan 1'e, patatesin ilave destek katsayı değeri 1'den 2'ye, soyanın ilave destek katsayı değeri ise 0,6 dan 1'e yükseltilmiştir.
- 2026 üretim yılı için organik arılı kovan desteği destek katsayı değeri kovan başına 367 TL olarak, 2027 üretim yılı için organik arılı kovan desteği destek katsayısı kovan başına 442 TL olarak belirlenmiştir.
- Biyolojik/biyoteknik mücadele desteği verilmeye devam edilmektedir.
- Yıl boyunca (12 ay) hizmet sunan serbest tarım danışmanları ile ziraat odaları ve üretici örgütlerinde istihdam edilen danışmanlara verilen tarımsal yayım ve danışmanlık desteği, bir önceki yıla göre yüzde 40 artırılarak 2027 yılı için 483.630 TL olarak ödenecektir.

Akaryakıt fiyatlarındaki küresel dalgalanmaların üretici maliyetlerine yansımaları azaltmak amacıyla 12.08.2026 tarihli ve 11606 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile motorinde ÖTV tutarı 13-31 Ağustos 2026 tarihleri arasında uygulanmamış olup devam eden süreçte ise kademeli bir geçiş takvimi belirlenmiştir.

Bakanlığımızca 2021 yılından itibaren ülke genelinde işlenmeyen ve nadasa bırakılan arazilerde gerek bitkisel üretimin artırılması gerekse kuraklığa dayanıklı çeşitlerin ekilişlerinin yaygınlaştırılmasına yönelik azami %75 ayni desteğin sağlandığı "Tarım Arazilerinin Kullanımının Etkinleştirilmesi Projesi" yürütülmektedir.

Proje kapsamında uygun münavebe planı ve ekim yöntemleri uygulayarak stratejik ürünlerin üretiminde kullanılması, iklim değişikliğini dikkate alarak uygun çeşitlerle hububat, baklagil ve yağlı tohumlu bitkilerin üretiminin geliştirilmesi sağlanmaktadır.

IPARD Programı kapsamında 2011 yılı itibarıyla başlayan süreçte 42 ilde birçok tedbir altında tarım ve hayvancılık alanlarında hibe destekleri sağlanmıştır. IPARD I ve IPARD II dönemi olarak başarıyla yürütülen süreç, IPARD III dönemiyle birlikte ülke geneline yayılmıştır. IPARD III döneminde çıkılan ve çıkılacak çağrılarda %50-%75 arasında değişen oranlarda yatırım tedbirlerine hibe desteği sağlanmaktadır.

IPARD Programı kapsamında yer alan tedbirler ile kırsal alanda yaşayan gençlere ve kadınlara yönelik ek sıralama puanı ve ek hibe oranı uygulanarak pozitif ayrımcılık yapılmaktadır.

Bakanlığımız tarafından 2006 yılından bu yana uygulanmakta olan Kırsal Kalkınma Yatırım Programı (KKYP) 81 ilimizi kapsamakta olup tarımsal ürünlerin işlenmesi, paketlenmesi ve depolanmasına yönelik yatırımlar, tarımsal üretime yönelik yatırımlar, yenilenebilir enerji kaynakları kullanımına yönelik yatırımlar, su ürünleri yetiştiriciliğine yönelik yatırımlar, hayvansal ve bitkisel orijinli gübre işlenmesi, paketlenmesi ve depolanmasına yönelik

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

yatırımlar ile altyapı yatırım konularında; yeni tesis yapımına, kısmen yapılmış yatırımların tamamlanmasına, mevcut tesislerin kapasite artırımına ve modernizasyon/otomasyonuna bütçe imkânları ve hibe tutarı limitleri doğrultusunda 2026 yılı itibarıyla yeni dönem uygulamalarında hibeye esas proje tutarının %50-%70'i oranında hibe desteği verilmektedir.

2006'dan bu yana; Kırsal Kalkınma Yatırımları Programı, IPARD hibeleri, Genç Çiftçi Projesi ve Kırsalda Uzman Eller Projesi kapsamında 102 bin projeye günümüz fiyatlarıyla toplam 270,4 milyar TL destek verilmiş, 290 bin kişiye istihdam sağlanmıştır.

ORKÖY Projeleri kapsamında orman köylümüşe yüzde 20'si hibe, yüzde 80'i faizsiz ORKÖY kredisi verilmektedir.

2025 yılında 10.830 aileye ve 7 kooperatife günümüz rakamlarıyla 3 milyar TL ORKÖY desteği sağlanmıştır.

Ayrıca üreticilerin tarımsal üretime yönelik kredi/finansman ihtiyaçlarının uygun koşullarda karşılanması amacıyla, 8038 ve 8039 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararları kapsamında 01.01.2024-31.12.2026 tarihleri arasında Ziraat Katılım Bankası A.Ş. ile T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve Tarım Kredi Kooperatiflerinden 28 farklı konuda %25-%100 aralığında Hazine faiz/kâr payı destekli yatırım ve işletme kredi/finansmanı kullanımı yapılabilmektedir.

Üreticilerimiz temel bitkisel ve temel hayvansal üretim konularında 300.000 TL'ye kadar (300.000 TL dahil) sıfır faizli, 300.000 TL'nin üzerindeki kredilerde ise 10 milyon TL'ye kadar %50-%100 aralığında faiz/kâr payı destekli kredi/finansman kullanabilmektedir.

Bu kapsamdaki işletme kredi/finansmanlarının belirli bir kısmı aynı olarak tahsis edilmekte, bu tutar akaryakıt, gübre, tohum, fide, ilaç, veterinerlik hizmeti, yem, aşı ve benzeri tarımsal girdilerin alımına yönelik kullanılmaktadır.

Ülkemizde gübre üretim tesisleri özel sektör tarafından iyileştirme ve kapasite geliştirme çalışmaları yapılmış buna ilave olarak 2016 yılında Bandırma Gübre Fabrikaları T.A.Ş. (BAGFAŞ) tarafından Bandırma'da amonyum nitrat üretim tesisi, 2019 yılında Eti Bakır A.Ş. tarafından Samsun'da amonyum sülfat ve Mazıdağı'nda diamonyum fosfat/kompoze gübre üretim tesisleri faaliyete geçirilmiştir.

Buna ilave olarak 2025 yılı itibarıyla; İstanbul Gübre Sanayi A.Ş. (İGSAS) tarafından Samsun ilinde 200 bin ton/yıl kapasiteli kompoze ve organik-organomineral gübre üretim tesisi, Eti Bakır A.Ş. tarafından Samsun ilinde 400 bin ton/yıl kapasiteli DAP gübresi üretim tesisi ve Gemlik Gübre Sanayii A.Ş. tarafından Bursa ilinde 550 bin ton/yıl kapasiteli üre gübresi üretim tesisi faaliyete geçirilmiştir.

Bakanlığımızca; kimyevi gübre kullanım etkinliğinin artırılması ve ülkemiz kaynakları kullanılarak yerli imkânlarla üretilen organik ve organomineral gübrelerin kullanımının teşvik edilerek hem çevre kirliliğinin azaltılması ve hem de topraklarımızın sağlığını koruyarak sürdürülebilir tarımın devamını sağlamak amacıyla ilk defa 2019 üretim sezonundan itibaren gübre desteğine ilave olarak, organik ve organomineral gübre kullanan çiftçilerimize dekara 10 TL organik ve organomineral gübre desteği ödemesi başlatılmış ve bu destek miktarı 2025 üretim yılı için 51 TL/da ve 2026 üretim yılı için 117,44 TL/da olarak belirlenmiştir.

“Biyolojik-Tarım Yatırımları” üretim konusunda hem yatırım hem de işletme kredi/finansmanı uygulamalarında %50 indirim oranında 15 milyon TL üst limite kadar hazine faiz/kâr payı destekli yatırım ve işletme kredi/finansman imkânı sunulmaktadır. Bu kapsamda mikrobiyal gübre, aminoasit içeren organik gübre, organik ve organomineral gübre, biyogaz atığından üretilen fermente gübre üretim tesis ve yatırımları için kredi/finansman kullanılabilmektedir.